



YANGI ISLOHATLAR –YANGI O'ZBEKISTON POYDEVORI

Xakimov Jahongir Ne'matjon o'g'li

Rasulova Shahnoza Abduvasi qizi

Toshkent kimyo-texnologiya institute Shahrisabz filiali o'qituvchilari

***Annotatsiya:** Ushbu tezisda hozirgi kundagi o'zbekistonda amalga oshirilgan ishlohatlar va buning natijasida O'zbekiston yangi bosqichga ko'tarildi. Shu bois ham, yoshlar barcha davrlarda jamiyatning faol qatlami sifatida e'tirof etib kelingan. Sharq Uyg'onish davrida ham, jadidlar faoliyatida ham, jamiyatning yangilanishida yoshlarning o'rni beqiyos bo'lgan.*

***Kalit so'zlar:** O'zbekiston, yoshlar, yangi, strategiya, rivojlanish.*

Hozirgi kunga kelib, mustaqil o'zbekistonda keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda. Buning natijasida O'zbekiston Respublikasi yangi bosqichga ko'tarildi. Shu bois ham, yoshlar barcha davrlarda jamiyatning faol qatlami sifatida e'tirof etib kelingan. Sharq Uyg'onish davrida ham, jadidlar faoliyatida ham, jamiyatning yangilanishida yoshlarning o'rni beqiyos bo'lgan. Shu jihatdan muntazam shakllanib boruvchi bu qatlam doimiy yo'naltirib va qo'llab-quvvatlab turishni talab etadi... Bu esa, davlat tomonidan yoshlarning mamlakat manfaatlari yo'lida erkin ijtimoiylashuvi va o'zini samarali namoyon etishi uchun maqbul sharoit va imkoniyat yaratish hamda yoshlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar tizimi yoshlarga oid davlat siyosatini anglatadi. Shu bois, mamlakatimizda eng katta e'tibor mustaqil fikrlaydigan, tashabbuskor,shijoatli yoshlarni tarbiyalashga qaratilgan bo'lib, bu vazifa O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yana-da rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son, 2017-yil

5-iyuldagi “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O‘zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”gi PF-5106-son, 2018-yil 25-yanvardagi “Umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va kasb-hunar ta’limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5313-son farmonlari, shuningdek, ko‘plab qaror va yoshlarga oid boshqa qonun hujjatlarida belgilangan. Ayniqsa, bu borada “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi qonunining qabul qilinishi yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlashning huquqiy mexanizmlarini yaratish sohasidagi yangilik bo‘ldi desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Ma’lumki, mazkur qonun 4 bob, 33 moddadan iborat bo‘lib, davlat tomonidan amalga oshiriladigan hamda yoshlarni ijtimoiy jihatdan shakllantirish, ularning intellektual, ijodiy va boshqa salohiyatlarini kamol toptirish uchun shart-sharoitlar yaratilishini nazarda tutgan. Unda belgilangan normalar yoshlar huquq va erkinliklarini ta’minlangan.

Xususan; ushbu qonunning 5 moddasida yoshlarga oid davlat siyosatining asosiy yo‘nalishlari belgilangan. Ushbu yo‘nalishlardan davlat tomonidan yoshlarni qo‘llab-quvvatlash borasida qanchalik ulkan vazifalar qamrab olinganligini, endilikda mazkur qonun yoshlarga qanday imkoniyatlarni kafolatlayotganligini ko‘rish mumkin.

Shuningdek, qonunda yoshlarni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari, iqtidorli va iste’dodli yoshlarni, yoshlar tadbirkorligini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash, yoshlar ijtimoiy xizmatiga oid normalar o‘z aksini topgan. Jumladan, O‘zbekistonda buyuk alloma Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Yosh matematiklar xalqaro olimpiadasi muvaffaqiyatli o‘tkazilgan, uning mantiqiy davomi sifatida fizika bo‘yicha Ahmad Farg‘oniy, kimyo fani bo‘yicha Abu Rayhon Beruniy, biologiya bo‘yicha Abu Ali ibn Sino, astronomiya bo‘yicha Mirzo Ulug‘bek nomlaridagi xalqaro fan olimpiadalari tashkil etilishi, iqtidor va iste’dodli yoshlarni qo‘llab quvvatlashdir. Mana, amalda bugun ijod, prezident maktablari, ixtisoslashtirilgan maktablarning faoliyati, oltin, kumush medal joriy etilgani, fan olimpiadasi g‘oliblari, Zulfiya, “Mard o‘g‘lon” “Kelajak bunyodkori” kabi davlat mukofotlarini joriy etilganining tub maqsadi, qonunning hayotiyli va

ijrosini ta'minlashdir. Qonunning ahamiyatli tomoni yana shundaki, unda Yoshlarning tadbirkorlik bilan shug'ullanishlari uchun sharoitlar yaratish, ularni turli zararli illatlar ta'siridan himoya qilish, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish kabi muhim vazifalarni hal etish maqsadida "Yoshlar –kelajagimiz" davlat dasturi doirasida O'zbekiston yoshlar ittifoqi qoshida "Yoshlar – kelajagimiz" jamg'armasi tuzilib, yoshlar biznes tashabbuslarini, startap, g'oya va loyihalarini amalga oshirishlari uchun tijorat banklari orqali yillik 7 foiz miqdorida imtiyozli kreditlar va lizing xizmatlari ko'rsatish; hamda dastur doirasida ajratilayotgan kreditlar miqdorining 50 foizidan oshmagan miqdorda kafilliklar berish kabi imtiyozlarni amalga oshirdi. Shuningdek, dastur doirasida yosh tadbirkorlarning biznes tashabbuslari, startap, g'oya va loyihalarini amalga oshirishda maslahat, huquqiy, buxgalteriya va boshqa xizmatlar ko'rsatish, forumlar, master klass hamda seminarlar tashkil etish maqsadida "Yosh tadbirkorlar" kovorking markazlari ham amaliy yordamga yo'naltirilgandi.

Yoshlarimiz uchun , ayniqsa, qizlarimizning yana-da ilmi bo'lishlari uchun, Prezident huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasiga xotin-qizlarni o'qishga qabul qilish uchun 30 foiz maqsadli kvota ajratish masalasi ko'tarilgan bo'lsa, endilikda, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 26-fevraldagi qarorida Ichki ishlar organlari xodimlari farzandlariga davlat oliy ta'lim muassasalari hamda O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Milliy gvardiyasi va Davlat bojxona qo'mitasining oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun imtiyozlar belgilangan edi. Jumladan, terrorizm va jinoyatchilikka qarshi kurashish hamda jamoat xavfsizligini ta'minlash chog'ida halok bo'lgan yoki olgan tan jarohati tufayli nogiron bo'lib qolgan ichki ishlar organlari xodimlarining farzandlariga tavsiyanoma asosida: Oliy ta'lim muassasalariga kirishda tanlovsiz, belgilangan qabul parametrlaridan tashqari davlat granti asosida o'qishga kirish imtiyozi berilgandi. Bu imtiyoz yoshlar uchun kutilmagan e'tibor: ularda vatanparvarlik va ota-onasiga nisbatan yana-da g'urur va iftixor baxsh etganining guvohimiz. Chunki, mazkur tavsiyanoma va taqdimnomalarning amal qilish muddati uch yil deb belgilab ham hikmatli

qadamdir. Qadimda Aristotel litsey, Aflotun akademiya tashkil etib aholining bilim saviyasini oshirishga xizmat qilishgan bo'lsa, jadidlarimiz o'z mablag'i hisobidan maktab ochgan bo'lsa, hozirgi davrda yoshlar masalasi eng dolzarb mavzuligini bir daqiqa ham unutmasligimiz shart va zarur. Aynan ertangi kunimiz unib-o'sib kelayotgan yoshlarning idroki, dunyoqarashi, bilimi va hunariga bevosita bog'liq bo'ladi. Yoshlarning bilim olish istagini hamisha birinchi galdagi vazifa sifatida qaralishi muhimdir. , 2020/2021 o'quv yili bakalavr darajasiga 145 mingdan ortiq, ya'ni o'quv yiliga nisbatan 15,6 foizga ko'proq talaba qabul qilish ko'zlanmoqda, bu yilgi ya'ni 2020/21 o'quv yili uchun OTMlarga qabulda 8694ta imtiyozli grant kvotasi ajratilgani ham diqqatga sazovordir. Imtiyozli kvotalar 7 xil toifadagi abituriyentlarga berilmoqda.. Yangi o'quv yilidan boshlab Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi tomonidan beriladigan tavsiyanomaga ega bo'lgan qizlar uchun kunduzgi ta'lim shakli bo'yicha tasdiqlangan davlat grantlariga nisbatan 4 foiz miqdorda alohida grant o'rinlari ajratiladi. Shuningdek, 2020/2021 o'quv yilida "Matematika" va "Tabiiy fanlar" ta'lim sohalari bo'yicha magistratura mutaxassislari uchun davlat buyurtmasi parametrlari to'liq davlat granti asosida amalga oshiriladi. Shuningdek, So'x tumanida istiqomat qiluvchi umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari bitiruvchilariga OTMlarga kirish uchun alohida 500ta davlat granti kvotasi ajratilgani ham xushxabardir. Har tugul davlat oliy ta'lim muassasalarining magistratura mutaxassisliklariga o'qishga kirish, shuningdek, bakalavriat ta'lim yo'nalishlariga o'qishni ko'chirish va qayta tiklash uchun hujjatlarni topshirish jarayoni O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining rasmiy veb-sayti orqali amalga oshirilishi ham yoshlar uchun yaratilgan eng maqbul imkoniyatdir. Bu O'zbekistonning kelajagi yoshlarimizning umid yulduzidir.

Bunday davlat siyosatini ko'rgan yoshlar albatta, davlatimiz rahbarining Vatan iftixorlari instituti tashkil etish, yoshlar orasida oilaviy ajrimlar sonini kamaytirish maqsadida Faxriylar ibrati maslahat kengashi faoliyatini tashkil qilish to'g'risidagi taklifini qo'llab-quvvatlaydi. Prezidentimiz 2019-yil 27-dekabr kuni Muhammad al-Xorazmiy nomidagi maktabda yoshlar bilan uchrashuvida Yoshlar ittifoqi negizida

Yoshlar ishlari agentligini tashkil etish tashabbusi, o'sib kelayotgan avlod auditoriyasiga yo'naltirilgan tele va radiokanallar, bosma nashrlarni birlashtirib, "Yoshlar media xoldingi" tashkil etish taklifi ayni muddaodir. Albatta, hayotda yoshlar nimani ko'rsa, albatta, unga ishonadi va ergashadi. Xususan, o'tgan yillar davomida yoshlarga oid ijtimoiy munosabatlarni tartibga soluvchi 20 dan ortiq qonun, mamlakatimiz Birinchi Prezidentining 30 dan ortiq farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining 100 ga yaqin qarorlari qabul qilindi. Xususan, qonun hujjatlarida yoshlar uchun mustahkamlab qo'yilgan qo'shimcha kafolatlar: bepul umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi olish, ta'lim muassasalarida o'qishga imtiyozli kreditlar taqdim etish, ta'lim muassasalarini bitirganidan keyin yoshlarning bandligini ta'minlash, yetim bolalar va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni uy-joy bilan ta'minlash, yoshlarning dam olish va sog'lomlashtirish tashkilotlari tizimini rivojlantirish va boshqa shu kabi muhim masalalar alohida moddalarda ko'rsatilgan.¹

Men xulosa qilib shuni aytishim mumkinki, hozirgi kunda jamiyatning rivojlanishi uchun barcha sohadan islohatlar olib borilmoqda. Chunki, jamiyat qanchalik rivojlansa davlat shunchalik mustahkam va poydevori mustahkam bo'ladi. Bu ishlarni amalga oshirguvchisi yoshlar bo'lsa, hozirgi kunda ularga keng imkoniyatlar berilmoqda. Jamiyatdagi ishatlar mamlakatimizda yoshlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini mustahkamlashga, yoshlarga oid davlat siyosatini ro'yobga chiqarishda davlat organlari hamda boshqa tashkilotlar mas'uliyatini kuchaytirishga, ushbu sohada sog'lom, barkamol avlodni tarbiyalashga qaratilgan chora-tadbirlar samaradorligini yana-da oshirishga xizmat qiladi.

Har bir ota-ona, har bir xonadon, har bir mahalla, bugungi kunda farzandlarimiz ta'lim-tarbiyasini eng asosiy vazifa sifatida bilib, yoshlarni xalqimizga yot va yangi avlod ongi uchun zararli bo'lgan salbiy ta'sirlardan himoya qilish, millat va davlat taraqqiyotini dunyo hamjamiyatiga ko'rsatishga qodir bo'lgan yosh avlodni

¹ <https://yuz.uz/uz/news/yangi-ozbekiston-bosib-otayotgan-yol>
www.pedagoglar.org

tarbiyalashi ham qarz, ham farzdir. Zero, inson hayoti odob-axloq, ta'lim-tarbiya bilan bevosita bog'liq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekistonda yangicha yashaylik. O'zbekiston. 2023.
2. Shavkat Mirziyoyev. 1-jild. Milliy taraqqiyot yo'limizni qatiyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'ramiz. Toshkent. 2017.
3. Shavkat Mirziyoyev . Erkin va farovon demokratik o'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston. 2016.
4. <https://yuz.uz/uz/news/yangi-ozbekiston-bosib-otayotgan-yol>
5. Googli.ru
6. Ziyouz.net